

4037288 SHCR/M : สาขาวิชา : ศาสนาเปรียบเทียบ ; อ.ม. (ศาสนาเปรียบเทียบ)

คำสำคัญ : พิธีกรรม / สวดภาณยักษ์

ศิริพร ยินดี : การศึกษาเปรียบเทียบพิธีกรรมการสวดการสวดภาณยักษ์ : ศึกษาเฉพาะกรณีวัดในกรุงเทพมหานคร (A COMPARATIVE STUDY OF PHANYAK RECITATION : A CASE STUDY TEMPLES IN BANGKOK). คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : สุมนา

ตั้งคณะสิงห์ Docteur de 3^e cycle en Sociologie., สุภัทร ปัญญาทิพย์ Ph.D., กัญญารัตน์ ปั่นทอง ศศ.ม., 211 หน้า. ISBN 974-664-757-1

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมาและการเปลี่ยนแปลงของพิธีกรรมการสวดภาณยักษ์ในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงยุคปัจจุบัน และเพื่อศึกษาถึงความเชื่อ ความรู้ ความเข้าใจในหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนศึกษาการปฏิบัติตนทางศาสนาของผู้เข้าร่วมพิธีกรรม

วิธีดำเนินการวิจัยมี 2 วิธี คือ การวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพค้นคว้าจากพระไตรปิฎก อรรถกถาและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติ ความเชื่อเกี่ยวกับการจัดพิธีกรรมการสวดภาณยักษ์ตามวัดต่างๆ จำนวน 10 วัดและศึกษาผู้เข้าร่วมพิธีกรรมการสวดภาณยักษ์ จำนวน 202 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

จากการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ผู้เข้าร่วมพิธีกรรมสวดภาณยักษ์ เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 52) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 42.6) มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 90.1) มีความเชื่อว่าพิธีกรรมสวดภาณยักษ์สามารถช่วยสะเดาะเคราะห์ (ร้อยละ 66.3) และช่วยป้องกันสิ่งอัปมงคล ภูตผี คุณไสยต่างๆ ได้ (ร้อยละ 68.8) การวัดระดับความรู้ความเข้าใจในหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาโดยใช้แบบทดสอบมีผู้ไม่ผ่านเกณฑ์เกินครึ่ง (ร้อยละ 51.5) การปฏิบัติตนทางด้านศาสนายังไม่เคร่งครัดตามแบบพุทธศาสนิกชนเท่าที่ควร

จากการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า พิธีกรรมการสวดภาณยักษ์ ในอดีตเป็นการสวดเพื่อสรรเสริญพระบารมีของพระพุทธเจ้าทั้ง 7 พระองค์ และเป็นการประกาศคำกล่าวของท้าวมหาราชทั้ง 4 โดยมีจุดประสงค์เพื่อการคุ้มครอง รักษา ผู้สวด มิให้อมนุษย์กระทำการเบียดเบียน ในปัจจุบันพิธีกรรมการสวดภาณยักษ์มีจุดประสงค์และรูปแบบการจัดพิธีกรรมที่เพิ่มขึ้นจากเดิม คือการสะเดาะเคราะห์ต่อซาตา เสริมบารมี โดยคณะผู้จัดพิธีกรรมเป็นผู้จัดดำเนินการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดพิธีกรรมในแต่ละครั้ง

กล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนาได้วางหลักคำสอนต่อเรื่องดังกล่าว ให้ยึดหลักธรรมและหลักความเมตตาธรรมเป็นหลักแห่งการปฏิบัติเพื่อความไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน พิธีกรรมการสวดภาณยักษ์จึงเป็นพิธีกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการดำเนินชีวิต.